

Minister
Zdrowia

ZPN.050.16.2025.KM
Warszawa, 09 lipca 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 10423 w sprawie zmian w przepisach ustawy o podatku od towarów i usług w związku z obniżoną stawką podatku VAT na napoje bezalkoholowe zawierające co najmniej 20% soku, złożoną przez Panią Poseł Agnieszkę Ścigaj oraz Panią Poseł Annę Dąbrowską-Banaszek, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Stosowana od 1 lipca 2020 r. tzw. nowa matryca stawek VAT¹ wprowadziła do ustawy o VAT² m.in. nowe wykazy towarów i usług opodatkowanych stawkami obniżonymi (5% i 8%) oparte o nowy sposób identyfikowania ich na potrzeby opodatkowania VAT, polegający na odejściu od stosowania do ww. celów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU 2008) na rzecz Nomenklatury scalonej (CN) lub Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB) oraz aktualnej Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU).

Podstawowymi celami ww. ustawy w zakresie stawek podatku VAT było – w obszarach, w których było to realnie możliwe – uproszczenie systemu stawek VAT (zapewnienie prostoty, przejrzystości i przyjazności w stosowaniu), w tym eliminacja (tam gdzie było to możliwe) istniejących niekonsekwencji i nieracjonalności w stawkach VAT oraz wprowadzenie instrumentu (wiążącej informacji stawkowej) ułatwiającego podatnikom stosowanie przepisów dotyczących stawek podatku VAT i zapewniającego im odpowiednią ochronę.

¹ Wprowadzona ustawą z dnia 9 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1751, z późn. zm.)

² Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2024 r. poz. 361, z późn. zm.)

Zgodnie z intencją ustawodawcy, uproszczenie wprowadzonego systemu stawek przejawia się m.in. w stosowaniu takiej samej stawki podatku dla całych grup towarowych (według zasady: taka sama stawka dla takich samych/podobnych towarów/usług). Wyłączenia dla stawek obniżonych w zakresie danych grup towarowych stosowane były wtedy, gdy było to uzasadnione np. względami budżetowymi lub innymi czynnikami (np. odmienną budową i systematyką CN oraz PKWiU) oraz nie naruszało zasady neutralności.

Przy nakreślonych – w sposób wskazany powyżej – celach wprowadzanej matrycy stawek VAT, inne kwestie, np. aspekt prozdrowotności, były brane pod uwagę w tych sytuacjach, gdy była możliwość ich uwzględnienia.

W przypadku napojów na bazie soków owocowych lub warzywnych pozostawiono zasadniczo funkcjonujący już wcześniej zakres preferencji.

Obniżoną stawkę VAT w wysokości 5% stosuje się zatem do takich napojów jak mleko i określone napoje mleczne (jogurt, maślanka, kefir, preparaty dla niemowląt i małych dzieci i mleko modyfikowane), soki owocowe i warzywne (tzw. soki 100%), napoje bezalkoholowe, w których udział masowy soku owocowego, warzywnego lub owocowo-warzywnego wynosi nie mniej niż 20% składu surowcowego, a także tzw. napoje roślinne (np. na bazie orzechów czy zbóż)³. Podkreślić przy tym należy, że stawką obniżoną objęte są wyłącznie napoje bezalkoholowe, które zawierają co najmniej 20% soku owocowego, warzywnego lub owocowo-warzywnego, niezależnie od nazwy handlowej nadanej mu przez producenta. O możliwości objęcia danego napoju 5% stawką VAT decyduje skład surowcowy produktu.

Podkreślenia przy tym wymaga, że preferencyjną stawką VAT nie są objęte napoje alkoholowe. Dostawy takich produktów opodatkowane są podstawową stawką VAT. Jeżeli zatem dany produkt bezalkoholowy nie będzie zawierał wymaganej minimalnej ilości soku z owoców lub warzyw – nie będzie objęty stawką VAT w wysokości 5%.

Podobne zasady opodatkowania tego rodzaju napojów obowiązywały przed wprowadzeniem tzw. nowej matrycy stawek VAT, a zatem 5% stawką VAT objęte były już wcześniej określone napoje bezalkoholowe, w których udział masowy soku owocowego, warzywnego lub owocowo-warzywnego wynosił nie mniej niż 20% składu surowcowego.

Odnosnie do kwestii wzrostu sprzedaży piw bezalkoholowych oraz napojów energetycznych zawierających co najmniej 20% soków po wejściu w życie nowej matrycy stawek VAT nadmienić należy, że globalne dane na temat spożycia gospodarstw domowych

³ Poz. 3, 13, 17 załącznika nr 10 w związku z art. 41 ust. 2a ustawy o VAT.

z zakresu napojów bezalkoholowych zaklasyfikowanych do grupowania PKWiU 11.07.19.0⁴ wskazują na wzrost zakupów w tej grupie towarów o kilka procent, niemniej jednak należy zauważyć, że wzrost ten dotyczy całej grupy towarowej, a więc nie można tego przypisać tym konkretnym towarom. Mając na względzie, że, jak już zostało wskazane, w przypadku napojów z zawartością soków owocowych lub warzywnych stosowane od 1 lipca 2020 r. przepisy zasadniczo utrzymały istniejący już wcześniej zakres preferencji, nie sposób utożsamiać wzrostu spożycia tego rodzaju napojów z wprowadzeniem tzw. nowej matrycy stawek VAT.

Odnosnie zaś do pytania o weryfikację spełnienia przez omawiane napoje warunków umożliwiających im korzystanie z preferencyjnej stawki VAT w związku z zawartością 20% soku, należy wskazać, że taka weryfikacja może być przeprowadzana w ramach postępowania o wydanie wiążącej informacji stawkowej (WIS). W przypadku, gdy organ wydający WIS⁵ uzna za niezbędne, w celu dokonania klasyfikacji danego towaru i wskazania właściwej stawki podatku VAT, przeprowadzenie badania towaru (np. pod kątem składu surowcowego), może zlecić takie badania określonym w przepisach podmiotom⁶. Opłata za przeprowadzenie badań i analiz niezbędnych do wydania WIS jest uiszczana przez wnioskodawcę⁷.

Prowadzenie polityki fiskalnej dotyczącej produkcji i obrotu produktów spożywczych szkodliwych w nadmiarze dla zdrowia, może sprzyjać udokumentowanemu obniżeniu ich konsumpcji, a co za tym idzie korzystnie wpływać na stan zdrowia społeczeństwa. Wielokrotnie w korespondencji kierowanej bezpośrednio do Ministerstwa Finansów, Ministerstwo Zdrowia deklarowało chęć współpracy przy pracach dotyczących identyfikacji produktów spożywczych, dla których rekomendowana byłaby zmiana stawki

⁴ Chodzi o napoje:

1. w których udział masowy soku owocowego, warzywnego lub owocowo-warzywnego wynosi nie mniej niż 20% składu surowcowego,
2. zawierające tłuszcz mlekowy, z wyłączeniem napojów, przy przygotowywaniu których wykorzystywany jest napar z kawy lub herbaty, niezależnie od udziału procentowego tego naparu w przygotowywanym napoju.

⁵ Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej

⁶ Zgodnie z art. 42e ust. 2 ustawy o VAT badania lub analizy mogą być wykonywane przez laboratoria jednostek organizacyjnych Krajowej Administracji Skarbowej lub inne akredytowane laboratoria, Bibliotekę Narodową, Centrum Łukasiewicz i instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, a także instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze lub międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych przepisów, działające na terytorium kraju, dysponujące wyposażeniem niezbędnym dla danego rodzaju badań lub analiz.

⁷ Zgodnie z art. 42e ust. 6 ustawy o VAT wysokość opłaty powinna odpowiadać rzeczywistym wydatkom poniesionym z tytułu przeprowadzonych badań lub analiz. W przypadku gdy badania lub analizy są przeprowadzane przez laboratoria jednostek organizacyjnych Krajowej Administracji Skarbowej, wysokość opłaty powinna odpowiadać ryczałtowym stawkom opłat określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 92 ust. 4 ustawy z dnia 19 marca 2004 r. – Prawo celne, jeżeli stawki te zostały określone w tych przepisach.

VAT ze względu na ich wpływ na zdrowie (tzn. zawierające znaczne ilości cukrów prostych, soli bądź tłuszczu)⁸.

Już w 2017 r. wskazywano, że trendy spożycia produktów o wysokiej wartości odżywczej, z punktu widzenia profilaktyki zdrowotnej nie są satysfakcjonujące, co wskazywało na konieczność intensyfikacji działań w tym obszarze. Podkreślano, że Polska jest krajem rolniczym o dużej produkcji świeżych owoców i warzyw, a zmiana systemu podatkowego mogłaby przynieść podwójną korzyść, zarówno dla zdrowia, jak i gospodarki krajowej. Przesłano wówczas do Ministerstwa Finansów opracowanie dotyczące roli polityki fiskalnej wraz z propozycjami resortu zdrowia do ewentualnego wykorzystania.

Również w kwestii zmiany zasad opodatkowania wód mineralnych, Ministerstwo Zdrowia przekazało do Ministerstwa Finansów stanowisko w przedmiotowej sprawie⁹, w którym wskazano, że w ramach koncepcji całościowego podejścia do zdrowia ważna jest spójna polityka międzysektorowa w zakresie konieczności ograniczenia promocji produktów niekorzystnych dla zdrowia. W odniesieniu do obniżonej stawki podatku VAT na niektóre towary (uchwalonej przez Sejm Tarczą Antyinflacyjną 2.0.) wskazywano, że woda niewątpliwie należy do katalogu produktów spożywczych pierwszej potrzeby i w konsekwencji powinna zostać objęta preferencyjną stawką VAT. Zależy nam bowiem na tym, aby woda była napojem pierwszego wyboru w chwili zaspokojenia pragnienia/uzupełnienia płynów. Ministerstwo Zdrowia wskazało wówczas, że konkurencyjna cena wody butelkowanej jest więc szczególnie ważnym elementem w promowaniu spożycia tego napoju.

Należy mieć na uwadze, że na wielkość konsumpcji produktów spożywczych ma wpływ wiele czynników, m.in. cena, preferencje konsumentów odnośnie jakości produktów, marki, nawyki żywieniowe, wzorce konsumpcji, reklama, promocje na zakup konkretnych produktów spożywczych, edukacja zdrowotna. Dlatego ważne jest badanie wpływu różnych czynników na spożycie danego asortymentu produktów spożywczych. Zbadanie jednego czynnika, w tym przypadku stawek podatku VAT na konsumpcję napojów bezalkoholowych, takich jak: owocowe piwa bezalkoholowe czy napoje energetyczne, zawierających co najmniej 20 % soku owocowego, nie wystarczy do oceny stanu rzeczywistego.

Dostosowana do sytuacji zdrowotnej polityka fiskalna może wpływać na trendy żywieniowe w społeczeństwie, a tym samym przyczyniać się do poprawy zdrowia populacji w naszym kraju. Działania te mają szczególne znaczenie w zapobieganiu problemowi otyłości, zwłaszcza wśród osób młodych oraz o niskich dochodach, dlatego też zapisy dotyczące

⁸ Pismo MZ z dnia 11 lipca 2016 r., znak: ZPN.073.9.2016

⁹ Pismo Ministerstwa Zdrowia z dnia 2 czerwca 2022 r., znak: ZPN.611.56.2022

polityki fiskalnej znalazły swoje odzwierciedlenie w dokumentach o charakterze strategicznym dla ochrony zdrowia (m.in. Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020 oraz 2021-2025, Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030 czy Narodowym Programie Chorób Układu Krążenia na lata 2022-2032).

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/